

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 25.V 1962.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Emilije Pallua, dr Eugen Žokalj

Ugovor o zajedničkom iskorišćivanju broda između privatnika -
Za rješavanje sporova iz takvog ugovora nadležni su sudovi koji
rješavaju pomorske sporove - Ugovor nije zabranjen - Na odnose
između ugovornih stranaka primjenjuju se propisi o zanatskim
radnjama - Na zastaru se primjenjuje dvogodišnji zastarni rok
Zakona o zastari potraživanja

Stranke su se uortačile u svrhu zajedničkog iskorišćivanja tužiteljeva broda i radi vršenja drugih trgovačkih poslova "kako to prakticiraju naši mornari /brodari/". Ugovorom je predviđeno da će posao "zajednice" voditi tuženik, na način ugovorom predviđen, da će redovito dostavljati tužitelju mjesečni obračun, te da će se dobit dijeliti među članovima zajednice u ugovorom određenom razmjeru.

Tužitelj traži da mu tuženik plati utuženi iznos, jer podneseni obračuni nisu bili u redu sastavljeni, odnosno jer su bili nesredjeni i neispravni, pa stoga od tužitelja neprihvaćeni. Iznos koji se tužbom zahtijeva predstavlja razlike, koje je tužitelj pronašao u obračunima koji su mu dostavljeni, te ih u dokumentaciji uz tužbu specificirao.

Tuženik se odupro tužbenom zahtjevu, poričući da obračuni, koje je u smislu ugovora predao tuženiku, nisu bili u redu sastavljeni, i ističući prigovore nenadležnosti suda, nedopuštenosti pravnog posla i zastare.

Sud je zauzeo slijedeća stajališta:

Nije osnovan prigovor nenadležnosti suda.

U smislu čl.455 toč.2 ZPP privredni sudovi nadležni su da sude u svim sporovima koji se tiču brodeva i plovidbe na moru, i u sporovima na koje se primjenjuje pomorsko pravo /pomorski sporovi/, osim sporova o prijevozu putnika. U ovom sporu radi se o odnosu iz ugovora o zajedničkom korištenju broda, i o zajedničkom vršenju pomorskog privrednog poslovanja, a na takvo poslovanje u slučaju spora imaju se primjeniti pomorsko pravo i običaji. Ispunjeni su stoga uvjeti koje zakon propisuje za utvrđivanje nadležnosti privrednih sudova. Na to ne utječe okolnost što se radi o sporu između fizičkih osoba, jer kad se radi o rješavanju pomorskih sporova, privredni sudovi nisu u pogledu subjekata spora ograničeni propisom t.j čl.455 ZPP, suprotno toj odredbi, propis istog čl.455 ZPP u toč.2 izričito kaže da su privredni sudovi nadležni da sude u svim pomorskim sporovima, ostavljajući jedini izuzetak kad se radi o sporovima iz prijevoza putnika.

Okolnost što se radi o imovinskom sporu, koji se ima raspravljati po propisima građanskog prava, kako to navodi tuženik, sama po sebi ne isključuje da će se na takav imovinski spor primijeniti i pomorsko pravo; suprotno tome činjenica što je u pitanju imovinski spor iz upotrebe broda i iz plovidbe, upućuje na to da će se na njega morati primijeniti pomorsko pravo, a to je dovoljno za zasnivanje nadležnosti po čl.455 str.28 ZPP, obzirom na nadležnost Višeg privrednog suda po čl.460 t.1 ZPP.

Prigovor nedopuštenosti pravnog posla takodjer je neosnovan, jer je ugovor medju strankama zaključen 1945, kad poslovi ove vrste nisu bili zabranjeni; oni ni danas nisu zabranjeni nijednim pozitivnim propisom. Naprotiv oni po prirodi stvari odgovaraju privrednoj upotrebi pomorskih brodova do 50 tona nosivosti u postojećim vlasničkim odnosima na tim brodovima.

Osnovan je, naprotiv, prigovor da je utuženo potraživanje zastarjelo.

Iz tužbe proizlazi da se radi o potraživanjima nastalima prije nego što je tuženik predao tužitelju brod, koji je bio predmet zajedničkog korištenja, te da je predaja izvršena 24.VI 1958. Najmladje potraživanje tužiteljevo moglo je stoga nastati toga dana, pa se od tada ima računati i protek zastarnog roka.

Na spor se u smislu čl.129 Zakona o ugovorima o iskoristavanju pomorskih brodova /ZUIPB/ imaju primijeniti odredbe Zakona o zastari potraživanja /ZZP/, jer slučaj ne odgovara nijednom od onih koji podpadaju pod odredbe čl.128 ZUIPB.

U smislu čl.14 ZPP opći zastarni rok iznosi 10 god., pa po tom roku potraživanje utuženo nazočnom tužbom u jednom dijelu ne bi zastarjelo. Medjutim, sud nalazi da bi primjena toga zakonskog propisa bila protivna prirodi pravnog odnosa na koji se ima primijeniti. Nema, naime, sumnje da se u ovom slučaju radi o privrednom sporu, jer je do spora došlo iz ispunjenja ugovora o privrednom korištenju broda. Na nosioce posla, tj. na ugovorne stranke treba stoga gledati kao na privrednike, pa na njihov spor primijeniti onu odredbu ZPP koja odgovara njihovom privrednom značaju.

U vezi s time sud je našao da se na parnične stranke odnose propisi Uredbe o zanatskim radnjama i zanatskim poduzećima /Sl.1. 5/54/, odnosno Naredbe o privrednim djelatnostima, koje se smatraju sličnim zanatskim radnostima /Narodne novine NRH 46/58. toč.E/56, prema kojoj se prijevoz robe brodom do 50 tona u pomorskom saobraćaju smatra djelatnošću sličnoj zanatskoj. Kako je predmet ugovora iz kojega je došlo do spora upravo vršenje takvog privrednog poslovanja, tj. prijevoza robe pomorskim brodom do 50 tona nosivosti, to se ugovorne stranke imaju, u pogledu vršenja privredne djelatnosti iz toga ugovora, smatrati zanatlijama.

Na takvo poslovanje sud je analogno primijenio čl.21 toč.2 ZP kao propis najbliži privrednom poslu koji su stranke vršile, a po njemu zastarjelost nastupa nakon dvije godine. Prema prije utvrdjenom, tražbina tužiteljeva mogla je nastati najposlije 24.VI 1958., a tužba je predana 15.III 1961., dakle nakon proteka dvogodišnjeg zastarnog roka. Valjalo je stoga tužbu odbiti, kako je izrečeno u dispozitivu presude.

Z.R.

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

POMORSKI ODJEL PRVOSTEPENOG SUDA ENGLJSKE
/Admiralty Division/

Presuda od 16,17. i 18.I 1962.

THE "KURT ARLT"

Sudar brodova - Pri odredjivanju brzine broda treba uzeti u obzir i podatke do kojih je brod došao pomoću radara, pa treba smanjiti brzinu i prije nego što bi to brod bio dužan učiniti da je plovio bez radara

Engleski i njemački brod sudarili su se po maglovitom vremenu na ušću Temze.

U sporu, koji je povodom toga nastao, tužitelj, engleski brod, traži naknadu pretrpljene štete. Tvrdi da je do sudara došlo zbog nepažljive plovidbe tuženikovog broda. Ovaj, međjutim, to poriče i tvrdi u protutužbi da je sudar prouzrokovao tužiteljev brod.

Sud je proglasio obje stranke podjednako krivima za sudar iz ovih razloga:

Na temelju postupka utvrdjeno je da je tužiteljev brod plovio srednjom brzinom gotovo sve do časa sudara. U tom je pogledu nemarno postupio što nije smanjio brzinu čim je pomoću radara primijetio tuženikov brod na udaljenosti od tri milje. Kako je pomoću radara dobivao točne informacije o približavanju tuženikovog broda, trebao je zaustaviti strojeve mnogo prije, a ne tek u času kada je s tuženikovog broda čuo zvučni signal za maglu. Tužitelj je takodjer propustio da pravovremeno promijeni pravac plovidbe, pa je i time pridonio da se dođe do sudara.

Na tuženikovom brodu primijećeno je pomoću radara tužiteljev brod tek kada je bio udaljen od njega nešto više od pola milje. Pilot je bio obaviješten o približavanju broda, ali mu njegova udaljenost nije bila saopćena. Tuženik je nemarno postupio što nije, kad je primijetio svjetlo na vrhu jarbola tužite-